

NOTA

‘problematiek fiscaal en sociaal statuut student-zelfstandige’

INHOUDSTABEL

EXECUTIVE SUMMARY	4
KADERING	5
1. Discriminatie met het statuut jobstudent op vlak van leeftijd	6
2. Moment overschakeling van student-zelfstandige naar zelfstandige in bijberoep of hoofdberoep	8
3. Administratieve vereenvoudiging, uniformisering en digitalisering	10
3.1. Nood aan administratieve vereenvoudiging	10
3.2. Nood aan uniformisering	11
3.3. Nood aan een digitalisering	12
4. Eén bron of aanspreekpunt voor alle vragen omtrent het fiscaal en sociaal statuut student-zelfstandige	14
CONCLUSIE	15
BIJLAGEN	16

Deze nota wordt voorgedragen door Margot Vanden Bossche (Idea Factory Arteveldehogeschool), Jolien Coenraets (DO! UGent), Evelyne Verhovert (Gentrepreneur), Steve Stevens (StudentStartups.eu) en Evy Declercq (Vives Onderneemt). Voorbeelden uit deze nota komen uit diverse hoger onderwijsinstellingen in Vlaanderen.

EXECUTIVE SUMMARY

Op 1 januari 2017 werd het sociaal en fiscaal statuut van student-zelfstandige in het leven geroepen. Dit gaf het Vlaamse student-ondernemerschap een boost, zorgde voor een [toename van het aantal student-zelfstandigen](#) en een algemeen ondernemend klimaat in de Vlaamse studentensteden. Na 6 jaar stellen we echter vier grote uitdagingen vast in de toepassing van het statuut. Bovendien merken we een discriminatie van studenten met het statuut student-zelfstandige ten opzichte van studenten met het statuut van jobstudent.

Het lijkt ons dan ook aangewezen het statuut te optimaliseren op de volgende vier punten:

1. De voorwaarden van het fiscaal statuut student-zelfstandige zijn ontwikkeld op maat van een generatiestudent met een maximumleeftijd van 25 jaar in een modeltraject binnen een hoger onderwijsinstelling (HOI). **Dit is een discriminatie in vergelijking met het statuut van jobstudent** waar geen maximumleeftijd geldt ([Vlaanderen](#), 2023). We streven dus naar een gelijkschakeling tussen jobstudent en student-zelfstandige waarbij enkel de hoofdactiviteit van de student volstaat en er **geen leeftijdsgrens** geldt.
2. Een heikel punt in de wetgeving is het **moment van de overschakeling van student-zelfstandige naar zelfstandige in bijberoep of hoofdberoep**. Het moment waarop deze omschakeling moet gebeuren stemt vaak niet overeen met de einddata van de studies. In het jaar waarin de student overschakelt, moet er bovendien goed gelet worden op het laag houden van de inkomsten omdat de student anders voor het hele jaar bijdragen in hoofdberoep betaalt. Dit is vaak net op het moment waarbij ze fulltime kunnen beginnen ondernemen en de inkomsten net willen laten groeien. Dit werkt zeer demotiverend.
3. Zowel ondernemingsloketten, onderwijsinstellingen als student-ondernemers vragen een **administratieve vereenvoudiging, uniformisering en digitalisering** van de procedure voor de toekenning en opvolging van het statuut.
4. De huidige wetgeving laat ruimte voor interpretatie wat zorgt voor onduidelijkheden en misinterpretaties bij zowel de ondernemingsloketten, de onderwijsinstellingen als de studenten. Er is geen eenduidige persoon, bron of aanspreekpunt die alle vragen over het statuut van student-zelfstandige kan beantwoorden en vaak spreken de antwoorden van verschillende instanties elkaar tegen. We zijn vragende partij voor **één bron** die de hoger onderwijsinstellingen en de ondernemingsloketten hierin begeleidt.

Hierna lichten we de bovenstaande vier vaststellingen verder toe. Met deze nota hopen we het gesprek rond de vastgestelde problematieken te openen en een stap richting gelijkschakeling met het statuut van jobstudent te zetten. Ondernemen tijdens je studies willen we zo aantrekkelijk en toegankelijk mogelijk maken. Zo investeren we als maatschappij in dynamische, wendbare jongeren, in meer ondernemers & toekomstige werkgevers.

KADERING

Sinds 1 januari 2017 bestaat het sociaal statuut van student-zelfstandige (wet van 18.12.2016, BS 30.12.2016). Voor 1 januari 2017 konden ondernemende studenten een gelijkstelling met ondernemen in bijberoep (art. 37) aanvragen. Dit statuut en zijn bewijslast was echter niet op maat van studenten gemaakt. Zo was de standaardregel toen dat student-ondernemers minder dan 17u per maand mochten werken. De omslachtige bewijslast en de toch wel vrij hoge drempel tot ondernemen zorgden voor weinig student-ondernemers hoewel de drive er bij velen zeker was. De creatie van een eigen statuut voor de student-ondernemer was dus een antwoord op een maatschappelijke vraag. Aanvullend hierbij was ook het onevenwicht tussen het statuut voor ondernemende studenten en het statuut van jobstudenten een van de redenen om aan te dringen op een apart, voordelig statuut voor student-ondernemers.

De publicatie van VLAIO van 14 december 2022 bevestigt het succes van het statuut voor student-zelfstandigen. De voorbije vijf jaar verdubbelde hun aantal en maar liefst 42% van hen zet hun zelfstandige activiteit ook verder na de studies ([VLAIO, 2022](#)). Deze evolutie is ook lokaal op te merken bij de ecosystemen. Het aantal gecoachte studenten in Gent ging van 568 in academiejaar 2016-2017 naar 1.543 studenten in academiejaar 2021-2022, dit is bijna een verdrievoudiging.

Het fiscale en sociale statuut van student-zelfstandige biedt dan ook een aantal belangrijke voordelen:

- een vrijstelling van sociale bijdragen tot een bepaald inkomen;
- lagere sociale lasten voor studenten zolang het inkomen onder de grens van een hoofdberoeper blijft;
- fiscale voordelen tegenover zelfstandigen in bijberoep en hoofdberoep;
- wettelijk kader voor het fiscaal statuut;
- behoud van het groeipakket voor de ouders zolang het inkomen als student-zelfstandige onder de grens van een hoofdberoeper blijft.

Wat volgende effecten met zich meebrengt:

- de drempel tot ondernemen wordt verlaagd door de zeer laagdrempelige en professionele begeleiding binnen de meeste hoger onderwijsinstellingen;
- de ecosystemen waarmee de hoger onderwijsinstellingen verbonden zijn, brengen studenten over de grenzen van de hoger onderwijsinstellingen met elkaar in contact. Dit zorgt voor synergie en een sterk imago voor ondernemen;
- een groot aandeel van de student-zelfstandigen blijft ook na de studies ondernemen in hoofd- of bijberoep.

Ondertussen bestaat het sociaal statuut van de student-zelfstandige zes jaar en merken we in het huidige systeem wat groeipijnen en uitdagingen. Op basis van onze ervaring en kennis over het statuut en de student-zelfstandigen menen we dat het nodig is om het statuut verder te optimaliseren zodat het beter aansluit bij hun evoluerende noden. In deze nota schetsen we vier grote uitdagingen in detail.

1. Discriminatie met het statuut jobstudent op vlak van leeftijd

Eén van de grote beperkingen in het huidige fiscale statuut student-zelfstandige is de **leeftijdsgrens**. Volgens de wetgeving BS 30.12.2016 moet de student minstens 18 jaar en hoogstens 25 jaar zijn. Deze beperking is toegepast omwille van de leeftijdsgrens voor het groeipakket. We stellen vast dat deze wetgeving een discriminatie inhoudt in vergelijking met het statuut van jobstudent. In dat statuut geldt als voorwaarde dat een jobstudent minstens 16 jaar oud is en studeren als hoofdactiviteit heeft ([Vlaanderen](#), 2023). Er is dus geen maximumleeftijd.

Twee groepen ondervinden het nadeel van de leeftijdsbeperking in het statuut voor student-zelfstandigen. De eerste groep zijn studenten die *nét* ouder zijn dan 25 jaar (en bijvoorbeeld nog een schooljaar afwerken op hun 25ste of 26ste). De tweede groep zijn oudere studenten die na een ervaring in het werkveld opnieuw hun studies aanvatten. Beide studentengroepen kunnen geen gebruik maken van het fiscaal statuut van student-zelfstandige. Aangezien studeren niet erkend is als 'hoofdactiviteit', kunnen zij niet starten in bijberoep en moeten ze dus direct in hoofdberoep starten. Dit werkt discriminerend en demotiverend om een studie aan te vatten aangezien werkzoekenden wel in bijberoep kunnen starten via het Springplanktraject als ze bijvoorbeeld een opleiding volgen van een knelpuntberoep via de VDAB ([RVA.be](#), 2022).

Voorbeeldcases

Victoria is 25 jaar en studeert Grafische en Digitale Media. Ze had tot haar 25e verjaardag het fiscaal statuut van student-zelfstandige maar heeft dit stopgezet omdat ze zou moeten overschakelen naar het hoofdberoep. Nu factureert ze via Tentoo als alternatief maar dit is fiscaal niet optimaal voor haar.

Mirte is ouder dan 25 jaar en studeert Pedagogie van het Jonge Kind. Graag wil ze als student-zelfstandige starten met patisserie maar dit is niet mogelijk vanwege haar leeftijd. Daarom is ze niet gestart als ondernemer en werkt ze nu als jobstudent.

Voorstel tot oplossing

We streven ernaar het statuut student-zelfstandige zoveel mogelijk gelijk te schakelen met het statuut van jobstudent. Dit was ook een van de drijfveren bij de creatie van het statuut student-zelfstandige in 2017. We zochten uit waarom de leeftijdsgrens bij het statuut student-zelfstandige wel aanwezig is en of deze wettelijk gezien kan worden weggelaten.

Eerst onderzochten we het statuut van een jobstudent. Om een studentenovereenkomst te kunnen afsluiten, moest de persoon als student worden gekwalificeerd. Het begrip student wordt niet gedefinieerd in de wet en er staat ook geen maximum leeftijdsvoorwaarde vast voor het sluiten van een studentenovereenkomst.

Het begrip dient ruim geïnterpreteerd te worden: het betreft elke persoon die het hoofdstatuut van student heeft en die in een onderwijsinstelling middelbaar (algemeen, technisch, beroeps- of kunstonderwijs), hoger of universitair onderwijs volgt, of die een examen voorbereidt voor de centrale examencommissie.

In principe stelt de wet geen maximum leeftijdsvoorwaarde vast voor het sluiten van een studentenovereenkomst. De bedoeling hier is om enkel de “studenten-werknemers” te viseren, d.w.z. de personen voor wie het studeren de primaire doelstelling is en waaraan het verrichten van arbeid duidelijk ondergeschikt is. Deze beoordeling betreft een feitenkwestie waarbij dus geval per geval moet worden afgetoetst of de persoon al dan niet onder de toepassing van de bepalingen van de studentenovereenkomst valt. Zo hebben bijvoorbeeld werknemers of werklozen/werkzoekenden die een opleiding volgen of nog wat bijstuderen geen hoofdstatuut van student in de zin van de wet.

In de memorie van de toelichting omtrent het sociaal statuut voor zelfstandigen staat het volgende over de leeftijdsgrens: “De leeftijd van 25 jaar stemt overeen met de leeftijdsgrens voor de terugbetaling van geneeskundige verzorging als kind ten laste.” Verder wordt het statuut student-zelfstandige als de opvolger van het ‘art. 37’ gezien. Art. 37 zijn zelfstandigen in hoofdberoep die gelijkgesteld worden met zelfstandigen in bijberoep. De gelijkstelling met bijberoep is enkel mogelijk wanneer de zelfstandige afgeleide sociale rechten geniet. Studenten die kinderbijslag genieten, genieten afgeleide rechten. In de kinderbijslag bestaat wel een maximumleeftijd en men heeft die mee overgenomen.

Het RIZIV gaf aan dat er steeds een oplossing kan gevonden worden om werkende studenten ouder dan 25 jaar te verzekeren en dat er heel wat mogelijkheden zijn. Vanuit de ziekteverzekering bekeken, zijn er ook geen verschillen tussen jobstudenten en student-zelfstandigen.

Kortom, student-ondernemers kunnen nog steeds genieten van afgeleide sociale rechten net zoals werkende studenten. Dit mag geen probleem vormen voor het fiscaal en sociaal statuut. Hierbij zijn er twee opties:

1. de leeftijdsgrens weghalen bij het statuut student-zelfstandige.
2. student-zelfstandige boven 25 jaar onderbrengen bij art. 37.

Er is weinig marge voor misbruik bij het weglaten van de leeftijdsgrens. De student dient namelijk nog steeds actief deel te nemen aan de lessen en examens en hier dient nog steeds een controle te gebeuren. Verder gaat dit over een maximale besparing van 3.496,76 euro (= een jaar minimum sociale bijdragen in 2023) van de ondernemer als hij/zij/die student is. Dit is enkel relevant bij prille ondernemers voor wie dat bedrag een groot verschil maakt. Dit gaat over ondernemers met een jaarlijks netto belastbaar inkomen lager dan 16.409,20 euro (2023).

De kosten (inschrijvingsgeld, naar de lessen gaan, examens afleggen) wegen dan ook niet op tegen de baten in dit geval (vier kwartalen van sociale bijdragen). Verder bouwt de student-ondernemer ook geen sociale rechten op. Deze maatregel is dus enkel interessant voor startende ondernemers.

2. Moment overschakeling van student-zelfstandige naar zelfstandige in bijberoep of hoofdberoep

Het moment van de overschakeling van student-zelfstandige naar zelfstandige in bijberoep of hoofdberoep is een punt dat voor veel verwarring zorgt. Het statuut van student-zelfstandige eindigt op het moment dat de student stopt met studeren of afgestudeerd is. De datum van beëindiging van de studies kan sterk verschillen over de opleidingen heen (bijvoorbeeld bacheloropleidingen tegenover postgraduat) en dat zorgt soms voor een periode waarin de persoon binnen de hoger onderwijsinstelling nog als student beschouwd wordt en nog jobstudent kan zijn maar niet meer onder het fiscaal statuut student-zelfstandige valt omdat dit werkt volgens kwartalen.

Als de student bijvoorbeeld afstudeert op 31 januari 2024, is de student maximum tot en met 31 december 2023 student-zelfstandige waardoor de student een maand op voorhand al moet inschatten of hij/zij/die zal slagen voor de examens om te bepalen welk fiscaal statuut van toepassing zal zijn. Dit komt doordat de omschakeling gebeurt wanneer een student een laatste volledig kwartaal heeft afgerond. Als de student zou afstuderen op 30 juni 2024, dan behoudt hij/zij/die het statuut student-zelfstandige tot en met 30 september 2024. Voor het afstudeermoment in de zomer is dus een uitzondering gemaakt zodat de (klassieke) student drie maanden de tijd heeft om zich voor te bereiden op de omschakeling. Dit wordt als zeer waardevol ervaren.

Daarnaast is er in het jaar van omschakeling voor de student een mix van twee statuten. Dit zorgt ervoor dat het inkomen van de student in het vierde kwartaal beperkt moet blijven, wil hij/zij/die de voordelen van het statuut voor de eerste drie kwartalen niet verliezen omwille van de proratisering. In de meeste gevallen vallen studenten in hun afstudeerjaar tijdens de eerste drie kwartalen van het kalenderjaar onder het statuut van student-zelfstandige. Als ze in september afstuderen, zijn ze dus vanaf het vierde kwartaal zelfstandig in bij- of hoofdberoep. Als ze in dat vierde kwartaal meer verdienen waardoor ze in het aanslagjaar 2023 boven het bedrag van 16.409,20 euro (2023) verdienen, dan worden hun eerste drie kwartalen ook aanzien als zelfstandige in hoofdberoep. Dit heeft gevolgen voor de ontvangen kinderbijslag waardoor ouders dit retroactief moeten terugbetalen. Hierdoor worden vaak allerlei artificiële manieren gezocht om tijdens het vierde kwartaal de inkomsten onder de maximumgrens te houden en zo sociale bijdragen te minimaliseren. Dit werkt demotiverend voor de student-ondernemers en leidt soms tot onaangename gevolgen achteraf.

Voorbeeldcases

Joey P. deed stage in eigen bedrijf in semester 1 van AJ 2022-2023. Hij krijgt pas eind januari 2023 zijn resultaten, maar moet wel al op 31 december 2022 beslissen of hij nog student-zelfstandige zou blijven of niet. Qua tijdslijn klopt dit niet en het stimuleert ook om vakken mee te nemen naar augustus om zo nog langer student-zelfstandige te blijven.

Axel V. volgde het postgraduaat Content Creation dat loopt tussen oktober 2021 en midden maart 2022. De hoger onderwijsinstelling ziet hem als student tot en met september 2022, maar aangezien hij geen les meer had na midden maart zou zijn fiscaal statuut maar lopen tot 31 december 2021. Hier is veel onduide-

lijkheid rond. Geldt het moment van het ontvangen van het diploma, of het moment van de laatste les of het laatste examen?

Jesse D. werd onmiddellijk na zijn studies zelfstandige in hoofdberoep in 2020. Gezien hij de eerste drie kwartalen van 2020 nog student-zelfstandige was, moest hij tijdens het vierde kwartaal zijn inkomsten beperken vanwege de proratisering.

Voorstel tot oplossing

Het is belangrijk dat er beslist wordt op federaal niveau dat het statuut student-zelfstandige geldt tot wanneer een student afstudeert en het diploma is uitgereikt (zoals bij het statuut jobstudent) en niet tot wanneer de lessen stoppen. Er moet dus een duidelijke definitie komen omtrent 'afstuderen'.

Momenteel geldt er enkel een tolerantie voor student-zelfstandigen die afstuderen in juni: zij kunnen nog ondernemen tot en met eind september als student-zelfstandige en krijgen een kwartaal tolerantie. Die tolerantie zou ook toegepast moeten worden voor studenten die in januari afstuderen. Student-zelfstandigen die dan afstuderen, krijgen ook nog tijd tot het einde van het kwartaal om een beslissing te nemen.

Concreet zou dit er zo uitzien:

- student die afstudeert in juni (einde Q2), behoudt het statuut tot eind september (einde Q3)
- student die afstudeert in januari (begin Q1), behoudt het statuut tot eind maart (einde Q1)
- student die stopt met studeren, zal onmiddellijk overschakelen naar hoofd- of bijberoep dus dit blijft ongewijzigd.

Het gemixt statuut heeft weinig invloed op sociale bijdragen als het jaarinkomen onder de grens van het wettelijk minimum in hoofdberoep komt. Boven deze grens heeft dit wel wat impact maar hier zijn ook geen extreme verschillen te vinden. Als bijlage zijn er ter illustratie voorbeelden uitgewerkt van het al dan niet voorzien van een harde lijn tussen de omschakeling van student-zelfstandige naar zelfstandige in hoofdberoep.

Een groter probleem vormt de situatie waarin het jaarinkomen de grens van het wettelijk minimum in hoofdberoep overschrijdt tijdens het schakeljaar. Als gevolg vervalt de terugbetaling van het groeipakket voor het volledige jaar. De ouders moeten dit dan retroactief terugbetalen. Hier stellen we voor om dit gelijk te schakelen met een student die een job start na de studies.

3. Administratieve vereenvoudiging, uniformisering en digitalisering

> 3.1. Nood aan administratieve vereenvoudiging

Een student-zelfstandige moet aan een ondernemingsloket bewijzen dat hij/zij/die student is. Volgende informatie moet voorzien worden:

- bewijs van inschrijving in een onderwijsinstelling voor een bepaald school- of academiejaar met een opname van minimum 27 studiepunten;
- het type gevolgde studies;
- het aantal lessen per week, deelname aan de examens of aantonen dat de student een begeleidingstraject volgt.

In de praktijk merken we dat er veel administratie wordt opgevraagd op verschillende momenten tijdens het jaar waardoor het zowel voor de student, het ondernemingsloket als de onderwijsinstelling verwarrend en chaotisch verloopt. Dit zorgt ook voor een **grote administratieve belasting**.

In een ideaal scenario verstrekt de onderwijsinstelling de student een digitaal inschrijvingsbewijs dat de student autonoom kan downloaden en doorgeven aan het ondernemingsloket. Bij verschillende hoger onderwijsinstellingen is dit niet mogelijk en dient de student een formulier van het ondernemingsloket te laten invullen. Aangezien elk ondernemingsloket een ander formulier verwacht, kunnen onderwijsinstellingen dit niet automatiseren en aangezien dit vaak door verschillende medewerkers wordt ingevuld zijn de begeleidingstrajecten niet altijd op de hoogte van alle student-zelfstandigen in hun eigen onderwijsinstelling.

Het bewijs dat op het einde van het academiejaar moet bezorgd worden van het aantal gevolgde lessen of de deelname aan de examens of een bewijs van begeleidingstraject is momenteel ook niet geautomatiseerd tenzij de onderwijsinstelling zelf een puntenbriefje voorziet (dit geldt dan enkel voor hogescholen en universiteiten). Ook in dit geval verwachten de verschillende ondernemingsloketten telkens een ander formulier.

In verschillende onderwijsinstellingen is het anderzijds voldoende dat de student een begeleidingstraject volgt. De student hoeft dan in principe niets te bewijzen. In de realiteit zijn vaak zowel de student-zelfstandigen als de medewerkers binnen de ondernemingsloketten hiervan niet op de hoogte waardoor er alsnog een document moet opgemaakt worden door de onderwijsinstelling.

Momenteel worden de onderwijsinstellingen ook geconfronteerd met een ethische kwestie. Zij worden gevraagd om te bevestigen of de student al dan niet voldoet aan de wetgeving door trajectbewijzen te bezorgen en documenten in te vullen. Enerzijds is hier geen eenzijdige aanpak binnen de verschillende onderwijsinstellingen. Anderzijds hangt aan deze bevoegdheid ook een verantwoordelijkheid vast, die ethiek vergt, wat uiteraard kan verwacht worden van het onderwijs, maar wat geregeld wel een dubbele rol inhoudt voor de begeleiders, die vaak deze bevoegdheid krijgen.

> 3.2. Nood aan uniformisering

Ondernemingsloketten en sociaal verzekeringsfondsen hebben elk hun **eigen werking zonder uniformiteit** waardoor er veel verwarring en ongerustheid ontstaat bij student-zelfstandigen omtrent documentatie, berichtgeving en (soms foutieve) sociale bijdragen. De onderwijsinstellingen moeten hier vaak ingrijpen. De samenwerking tussen ondernemingsloketten en onderwijsinstellingen is momenteel niet structureel en proactief.

Niet elke medewerker van een ondernemersloket is voldoende op de hoogte over het bestaan en de werking van het fiscaal statuut student-zelfstandige. Daarnaast houden niet alle processen binnen de ondernemingsloketten rekening met het statuut. Zo krijgen student-zelfstandigen soms foutieve informatie, brieven die op hen niet van toepassing zijn of waar foutieve bedragen op vermeld staan. Soms wordt studenten gevraagd om voor een bepaalde datum bijvoorbeeld een bewijs van het aantal opgenomen studiepunten te bezorgen, terwijl dit in de hoger onderwijsinstelling nog niet verwerkt is en dus nog niet kan afgeleverd worden.

Om het fiscaal statuut student-zelfstandige te behouden, moet de student aantonen dat hij/zij/die meer dan 17 lessen per week volgt of voor minstens 27 studiepunten is ingeschreven. Bij elke onderwijsinstelling verloopt dit anders. Aan universiteiten en hogescholen wordt voornamelijk het principe van de studiepunten gehanteerd, waarbij de student moet aantonen dat hij voor meer dan 27 studiepunten aan de examens heeft deelgenomen. Dit kan echter pas op het einde van het academiejaar bewezen worden via een puntenbriefje. Soms moet de student handmatig een lijst opstellen van alle vakken en het bijhorende aantal studiepunten. Aan andere instellingen wordt gewerkt met het aantonen van het aantal gevolgde lessen. Hier moet de student opnieuw een lijst voorzien van het aantal lessen. Elk ondernemingsloket verwacht hiervoor een ander formulier.

Het is ook onduidelijk welk bewijs de student-zelfstandige moet voorzien wanneer de student begeleiding volgt binnen een ondernemingsproject dat erkend is bij de FOD Sociale Zekerheid. Volgens de juridische dienst van de FOD moet er geen bewijs worden voorzien maar het blijft onduidelijk hoe de ondernemingsloketten dan die informatie moeten ontvangen ([FOD Sociale zekerheid](#), 2023). Vaak leidt dit tot een storm aan mails tussen boekhoudkantoren, ondernemingsloketten, studenten en coördinatoren binnen ondernemingsprojecten. Er ontbreekt een uniforme manier om dit aan te tonen.

Dit zorgt voor veel verwarring en ongerustheid bij de student-zelfstandigen. Aangezien dit verschilt per ondernemingsloket (en filiaal) is het moeilijk voor de hoger onderwijsinstellingen om de student-zelfstandigen hier goed in te begeleiden. De onderwijsinstellingen weten niet welke studenten het statuut student-zelfstandige hebben aangevraagd en kunnen hen bijgevolg niet proactief informeren.

> 3.3. Nood aan een digitalisering

Om zowel de administratieve vereenvoudiging als de uniformisering te realiseren, is er nood aan een digitale aanpak waarbij bepaalde gegevens worden doorgestuurd naar ondernemingsloketten. Het zou handig zijn als de ondernemingsloketten direct informatie van de overheid zouden krijgen over wie al dan niet student is. Daarnaast is er nood aan een betere communicatie tussen de onderwijsinstellingen en de ondernemingsloketten. Op vandaag hebben de onderwijsinstellingen geen volledig zicht op hoeveel student-zelfstandigen er in de eigen onderwijsinstelling zijn. We investeren veel tijd in het in kaart brengen van dit overzicht, maar dat is en blijft altijd onvolledig.

We moeten ook rekenen op de goodwill van de student-ondernemers zelf, of hun vraag om hun papierwerk in orde te maken. Indien er een digitale communicatielijn tussen de onderwijsinstelling en de ondernemingsloketten zou zijn, kan dit een groot deel van die administratieve rompslomp oplossen enerzijds en kan dat een beter zicht creëren op het aantal studenten in de onderwijsinstelling die studeren en ondernemen combineren. Unizo heeft hierover al contact gehad met de RSVZ om de communicatielijn te digitaliseren en dit blijkt mogelijk. Momenteel is het wachten op een beslissing om hiermee aan de slag te gaan.

Voorbeeldcases

Nathan V. is student-ondernemer en kreeg een factuur voor sociale bijdragen in hoofdberoep toegestuurd van zijn ondernemingsloket. Hij dacht nochtans dat hij alles in orde gebracht had en bij nazicht bleek dat ook het geval. Hij mocht de ontvangen factuur negeren. Ondernemingsloketten sturen dus zonder voorafgaande controle heel wat student-zelfstandigen een factuur, ook al is hun dossier in orde. Dit scheidt heel wat frustratie en angst bij de ouders en de student-zelfstandige.

Imaani J. volgde de bachelor Communicatie en volgde een traject bij Idea Factory. Idea Factory is een begeleidingstraject aanvaard door de FOD Sociale Zekerheid ([zie FAQ](#)) waardoor Imaani geen bewijs moet leveren of zij de examens afgelegd heeft en/of naar de lessen is gegaan. Het ondernemingsloket vraagt wel degelijk dit bewijs op en momenteel levert Idea Factory een 'trajectbewijs' af.

Sommige ondernemingsloketten geven niet duidelijk aan dat de formulieren die meegestuurd worden bij de aanvraag van het fiscaal statuut niet in alle situaties hoeven ingevuld te worden, waardoor onderwijsinstellingen zeer vaak de vraag krijgen om formulieren in te vullen die niet nodig zijn en de betrokken diensten tijd verliezen om dit uit te leggen.

Voorstel tot oplossing

Wij stellen voor om in samenspraak met de HOIs en de ondernemingsloketten een voorstel op tafel te leggen om de administratie te optimaliseren en vereenvoudigen. Enkele voorstellen:

Qua bewijslast moeten student-zelfstandigen momenteel jaarlijks een inschrijvingsattest (1) bezorgen en een puntenbriefje (2a) of bewijs van trajectbegeleiding (2b).

1. Inschrijvingsattest:

- optie 1 is om de informatie die het RSVZ bijhoudt door te sturen via software zodat student-zelfstandigen geen inschrijvingsattest meer moeten voorzien en HOIs dit niet meer moeten invullen. Een voorwaarde hier zou wel zijn dat het RSVZ ook doorgeeft aan de HOIs hoeveel student-zelfstandigen er aanwezig zijn in de desbetreffende onderwijsinstelling. Ze geven te kennen dat hier mogelijkheden toe zijn maar dit staat niet op de prioriteitenlijst bij het RSVZ. Wij zouden dit graag bovenaan de agenda zetten met de steun van het kabinet Clarinval;
- optie 2 is om de inschrijvingsattesten te automatiseren. In sommige hogescholen is dit al het geval. Indien deze niet geautomatiseerd zijn, kan een standaardformulier voorzien worden om de inschrijving te bewijzen met uniforme vragen (met mogelijkheid tot branding).

2. Bewijs van volgen examens of volgen begeleidingstraject:

we stellen voor om een puntenbriefje voldoende te achten om te bewijzen dat de student wel degelijk actief studeert en zo wordt het bewijs van het begeleidingstraject niet meer relevant. Dit bewijs brengt namelijk ook enkele ethische kwesties met zich mee die coaches van de onderwijsinstellingen soms in een lastig parket brengen.

Waar mogelijk wordt de bewijslast door onderwijsinstellingen geautomatiseerd:

- een inschrijvingsbewijs met daarop het aantal studiepunten of lesuren per week vermeld en de periode waarvoor de student staat ingeschreven als student aan de onderwijsinstelling;
- een puntenbriefje met daarop vermeld voor hoeveel studiepunten er aan examens werd deelgenomen en/of aan hoeveel lesuren per week er werd deelgenomen.

Aangezien niet elke onderwijsinstelling kan automatiseren, zullen ook nog manuele formulieren moeten worden voorzien. Hier stellen we voor om over alle ondernemingsloketten hetzelfde formulier te voorzien dat digitaal invulbaar is en met een mogelijkheid om digitaal te ondertekenen.

De formuleringen in het wettelijk kader zijn voor interpretatie vatbaar en soms is het onduidelijk welke regeling van toepassing is. Regelmatig worden onderwijsinstellingen geconfronteerd met uitzonderlijke gevallen waarop het wettelijk kader geen eenduidig antwoord biedt. Sommige onderwijsinstellingen kloppen in dit geval aan bij VLAIO, anderen nemen dan weer contact op met de FOD. Vaak is het zo dat de antwoorden verschillen, afhankelijk van welke instantie advies verleent.

We pleiten voor één duidelijk aanspreekpunt dat zowel de onderwijsinstellingen als de ondernemingsloketten kan begeleiden in de juiste toepassing van het fiscale en sociale statuut. Er zijn namelijk veel speciale gevallen die niet duidelijk vermeld staan in de wetgeving. Enkele voorbeelden hiervan zijn:

- Vallen graduat en postgraduat ook onder het statuut van student-zelfstandige?
- Kunnen studenten die afstandsonderwijs volgen ook gebruik maken van het statuut student-zelfstandige?
- Je behoudt je fiscaal statuut student-zelfstandige als je in het laatste jaar van je studies zit en nog enkel je thesis of stage moet afronden, dit wordt gelijkgesteld aan 27 studiepunten. Er zijn echter ook andere vormen van essentiële afstudeerprojecten zoals bachelorproeven, werkplekleren en een eindwerk. Wat zegt de wetgeving hierover?

Kortom, het wettelijk kader houdt enkel rekening met de generatiestudent en is niet aangepast aan de huidige, belangrijke shift naar levenslang leren, de opkomst van de graduat ... Meer en meer zijn er ook uitzonderingen en aangepaste trajecten die afwijken van het modeltraject. Er is dus nood aan één bron waar we alle juiste informatie kunnen verkrijgen.

Voorstel tot oplossing

We vragen engagement vanuit het RSVZ om hiervoor een persoon op te leiden die meedenkt over specifieke cases en de wet goed kan interpreteren. Dit is ook de persoon die (de interpretatie van) de wet blijft optimaliseren zodat de voorwaarden blijven aansluiten bij de situatie van student-zelfstandigen.

Verder staat alle informatie nu ook verspreid op vlaio.be, vlaanderen.be ... met soms fout cijfermateriaal. We stellen voor om één website te creëren (bv. www.studentzelfstandige.be) waar alle informatie verzameld wordt en van waaruit bijvoorbeeld wordt doorgelinkt naar de VLAIO-startersgids met een verwijzing naar student-zelfstandige. Op die manier verwijst iedereen naar dezelfde website en wordt de info daar centraal aangepast. Daar kunnen ook de coaches van de hoger onderwijsinstellingen gepresenteerd worden, alsook de huidige ecosystemen (dit is momenteel moeilijk vindbaar).

Zowel studenten als coaches kunnen contact opnemen via de chat of webformulier van deze website om hun vragen te stellen. Instanties zoals ondernemingsloketten, sociaal verzekeringsfondsen, VDAB, RVA ... kunnen hier ook terecht met hun vragen.

In Frankrijk bestaat al een overkoepelende website waar alle studenten hun statuut kunnen aanvragen over heel Frankrijk.

CONCLUSIE

Het statuut student-zelfstandige is een grote meerwaarde en heeft ervoor gezorgd dat de ondernemingszin en het ondernemerschap bij studenten blijvend toeneemt. Cijfers van het RSVZ tonen aan dat het ontwikkelen van een apart statuut voor de student-zelfstandige op langere termijn voor een economische meerwaarde voor onze maatschappij zorgt. Dit willen we uiteraard behouden en zelfs nog versterken. Daarom zijn we ervan overtuigd dat we mits een aantal optimalisaties aan het statuut nog meer studenten kunnen motiveren en stimuleren tot ondernemerschap. En dat komt niet alleen de studenten zelf maar ook de bredere maatschappij ten goede.

Met deze nota willen we het gesprek openen om het fiscale statuut nòg beter af te stemmen op de noden van de doelgroep en ervoor te zorgen dat de komende generatie studenten nòg ondernemer wordt.

BIJLAGEN

Berekeningen in verband met de harde lijn tussen de overgang van student-zelfstandige naar zelfstandige in hoofdberoep of bijberoep.

Beginsituatie

We gaan telkens uit van dezelfde beginsituatie:

- start als student-zelfstandige op 1 januari 2022
- inkomen Q1 – Q3 van 2023: € 6.100
- vrijstellingsgrens 2023 (jaarbasis): € 8.204,59
- student-zelfstandige studeert af op 30 juni 2023 en stopt als student-zelfstandige op 30 september 2023

Voorbeeld 1

Inkomen Q1 – Q3 van 2023: € 6.100

- student-zelfstandige stopt als zelfstandige op 30 september 2023 en sluit het ondernemingsnummer af
- proratiseren: $6.100/3 \times 4 = € 8.133,33$
- vrijstellingsgrens 2023 ligt op € 8.204,59 euro dus student behoudt de vrijstelling

Voorbeeld 2: huidige situatie

- inkomen Q1 – Q3 van 2023: € 6.100
- inkomen Q4 van 2023: € 3.500
- de persoon heeft een jaarinkomen in 2023 van € 9.600

Periode als SZ: Q1 - Q3 van 2023

€ 9600 > vrijstellingsgrens € 8.204,59

Berekening:

- $9.600 - 8.204,59 = 1395,40$
- $1.395,40 \times 1,0395 = 1450,52$
- $1.450,52 \times 0,205 = 297,36$
- $297,36 / 4 = 74,34$

Q1 - Q3 als student-zelfstandige betaalt de persoon per kwartaal € 74,34 dus in totaal €223,02.

Periode in HV: Q4 van 2023

€ 9.600 > korting starter

Berekening:

- $9.600 \times 1,0395 = 9.979,20$
- $1.450,52 \times 0,205 = 2.045,74$
- $2.045,74 / 4 = 511,43$

Q4 als zelfstandige in hoofdberoep betaalt de persoon € 511,43.

In totaal betaalt de persoon **€734,45** aan sociale bijdragen in 2023.

Voorbeeld 2bis: voorstel harde lijn

- Inkomen Q1 – Q3 van 2023: € 6.100
- Inkomen Q4 van 2023: € 3.500
- De persoon heeft een jaarinkomen in 2023 van € 9.600
- Beide inkomens van het onvolledige jaar moeten geproratiseerd worden.

Periode als SZ: Q1 - Q3 van 2023

Periode in HV: Q4 van 2023

Berekening:

- proratiseren: $6100/3 \times 4 = 8.133,33$
- $8.133,33 < 8.204,59$
- persoon krijgt vrijstelling voor Q1 - Q3

Berekening:

- proratiseren: $3.500/1 \times 4 = 14.000$
- $14.000 \times 0,205 = 2.870,00$
- $14.000 \times 1,0395 = 14.553$
- $14.553 \times 0,205 = 2.983,36$
- $2.983,36 = 745,84$

Q1 - Q3 als student-zelfstandige krijgt de persoon een vrijstelling.

Q4 als zelfstandige in hoofdberoep betaalt de persoon € 745,84.

In totaal betaalt de persoon **€ 745,84** aan sociale bijdragen in 2023.

De conclusie van voorbeeld 2 is dat dit niet veel verschil biedt in het bedrag qua sociale bijdragen.

Voorbeeld 3:

- Inkomen Q1 – Q3 van 2023: € 6.100
- Inkomen Q4 van 2023: € 6.000
- De persoon heeft een jaarinkomen in 2023 van € 12.100

Periode als SZ: Q1 - Q3 van 2023

Periode in HV: Q4 van 2023

€ 12.100 > vrijstellingsgrens € 8.204,59

€ 12.100 > korting starter

Berekening:

- $12.100 - 8.204,59 = 3.895,41$
- $3.895,41 \times 1,0395 = 4.049,28$
- $4.049,28 \times 0,205 = 830,10$
- $830,10 / 4 = 207,52$

Berekening:

- $12.100 \times 1,0395 = 12.577,95$
- $12.577,95 \times 0,205 = 2.578,48$
- $2.578,48 / 4 = 644,62$

Q1 - Q3 als student-zelfstandige betaalt de persoon per kwartaal € 207,52 dus in totaal € 662,58.

Q4 als zelfstandige in hoofdberoep betaalt de persoon € 644,62.

In totaal betaalt de persoon **€ 1307,20** aan sociale bijdragen in 2023.

Voorbeeld 3bis: voorstel harde lijn

- Inkomen Q1 – Q3 van 2023: € 6.100
- Inkomen Q4 van 2023: € 6.000
- De persoon heeft een jaarinkomen in 2023 van € 12.100
- Beide inkomens van het onvolledige jaar moeten geproratiseerd worden.

Periode als SZ: Q1 - Q3 van 2023

Periode in HV: Q4 van 2023

€ 12.100 > vrijstellingsgrens € 8.204,59

€ 12.100 > korting starter

Berekening:

- proratiseren: $6.100/3 \times 4 = 8.133,33$
- $8.133,33 < 8.204,59$
- persoon krijgt vrijstelling voor Q1 - Q3

Berekening:

- proratiseren: $600/1 \times 4 = 24.000$
- $24.000 \times 1,0395 = 24.948$
- $24.948 \times 0,205 = 5.114,34$
- $5.114,34/4 = 1.278,58$

Q1 - Q3 als student-zelfstandige betaalt de persoon per kwartaal € 207,52 dus in totaal €662,58.

Q4 als zelfstandige in hoofdberoep betaalt de persoon € 1.278,58.

In totaal betaalt de persoon € **1.278,58** aan sociale bijdragen in 2023.

De conclusie van voorbeeld 3 is dat dit niet veel verschil biedt in het bedrag qua sociale bijdragen.

Voorbeeld 4

- Inkomen Q1 – Q3 van 2023: € 6.100
- Inkomen Q4 van 2023: € 12.000
- De persoon heeft een jaarinkomen in 2023 van € 18.100

Periode als SZ: Q1 - Q3 van 2023

Periode in HV: Q4 van 2023

€ 18.100 > vrijstellingsgrens € 8.204,59

Vier kwartalen in hoofdberoep!

Berekening:

- grens wett. min. HB is € 16.409,20
- het statuut van student-zelfstandige vervalt
- gevolg voor groeipakket

Berekening:

- $18.100 \times 1,0395 = 18.841,95$
- $18.841,95 \times 0,205 = 3.857,06$
- $3.857,06 / 4 = 964,27$

Q1 - Q3 als student-zelfstandige vervalt voor 2023.

Q1 - Q4 als zelfstandige in hoofdberoep betaalt de persoon € 3.857,06.

In totaal betaalt de persoon €3.857,06 aan sociale bijdragen in 2023.

Voorbeeld 4bis: harde lijn

- Inkomen Q1 – Q3 van 2023: € 6.100
- Inkomen Q4 van 2023: € 12.000
- De persoon heeft een jaarinkomen in 2023 van € 18.100
- Beide inkomens van het onvolledige jaar moeten geproratiseerd worden.

Periode als SZ: Q1 - Q3 van 2023

Periode in HV: Q4 van 2023

Berekening:

- proratiseren: $6.100/3 \times 4 = 8.133,33$
- $8.133,33 < 8.204,59$
- persoon krijgt vrijstelling voor Q1 - Q3

Berekening:

- proratiseren: $12.000/1 \times 4 = 48.000$
- $48.000 \times 1,0395 = 49.896$
- $49.896 \times 0,205 = 10.228,68$
- $10.228,68/4 = 2.557,17$

Q1 - Q3 als student-zelfstandige krijgt de persoon een vrijstelling.

Q4 als zelfstandige in hoofdberoep betaalt de persoon € 1.278,58.

In totaal betaalt de persoon € 2.557,17 aan sociale bijdragen in 2023.

De conclusie van voorbeeld 4 is dat bij een harde lijn de persoon 1.299,89 euro minder sociale bijdragen zou betalen. In vergelijking met het inkomen dat de persoon ontvangt, is dit verschil ook niet aanzienlijk. Het grotere probleem is de terugbetaling van het groeipakket.